

mestra vocacional, d'aquelles que, sense fer cas de les estadístiques, educava i ensenyava, tenia clares les prioritats i era conscient que la seva tasca, més enllà de teories modernes, postmodernes i ultramodernes, es fonamenta en la relació humana, en l'estimació i en el rigor; i era saludada pel director dels Serveis Territorials, que en realitat venia a fer-se una foto en la inauguració d'un edifici, orgull de l'Administració (un orgull al qual hi podrem clavar una placa). Al que és de debò important, ningú hi para esment; tot allò que és vestimenta –siguin edificis o ordinadors individuals– ens deixa bocadats. Tots hi sortim perdent: tant pel que fa a la nostra actitud davant la política d'aparador com la jubilació d'una mestra, exemple de moltes altres.

LA SELVA

joan domènech

Potenciació del patrimoni | Amer, per la part selvatana, fou l'escenari de la presentació del tríptic editat per l'Arxiprestat del Ter-Brugent, que agrupa els consells parroquials de la zona que banyen aquests cursos fluvials. Més que la presentació –portada a terme en aquest lloc perquè és un dels que tenen més història–, interessa la idea de divulgar la situació i el passat dels monuments religiosos del voltant de l'antiga ruta del

SANT JULIA DEL LLOR. FOTO ARACELI MERINO

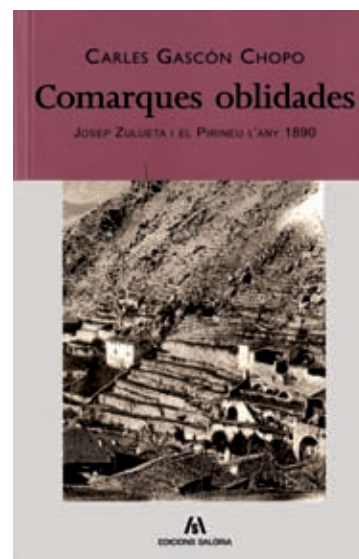
tren d'Olot, avui reconvertida en carril bici. Amb el temps, algunes parròquies d'aquestes contrades han estat absorbides per altres, a causa del despoblament de la pagesia, i per tant queden una mica en l'anonimat tot i que representen, sovint, elements mil·lenaris. El tríptic, amb un bon mapa de situació, assegura que la notícia de l'existència d'aquests monuments pot fer més enriquidora l'excursió per la zona, amb una parada per visitar-los, fer-hi fotografies i, fins i tot, qui vulgui, pregar-hi amb una certa intimitat. Els municipis afectats són set, quatre dels quals (Bonmatí – Sant Julià del Llor, Anglès, la Cellera i Amer) pertanyen a la comarca de la Selva i els altres tres, dos a la Garrotxa (les Planes d'Hostoles i Sant Feliu de Pallerols) i un al Gironès (Bescanó). El territori selvatà comprès dins de l'itinerari abraça uns 80 km² i està poblat per uns 11.000 habitants, fet que suposaria una densitat mitjana de 137 habitants per quilòmetre quadrat si el repartiment fos uniforme, que no ho és. Malgrat això, hi ha prou indicadors i encara hi ha prou gent vivint a la ruralia perquè es pugui accedir a la major part dels llocs indicats sense problemes. A Bonmatí es pot visitar l'església de Sant Agustí, de Sant Julià del Llor, l'oratori de la casa pairal de Can Bonmatí, l'església parroquial de Santa Maria, l'ermita de la Mare de Déu de Calders i l'església parroquial de Sant Vicenç de Constantins. A Anglès, estan a l'abast el temple parroquial de Sant Miquel, l'ermita de Santa Bàrbara, la capella de Sant Pere Sestronques, l'església de Sant Amanç, la capella de les Dominiques i l'església parroquial de Sant Martí Sapresa. A la Cellera són visitables des de l'església parroquial de Santa Maria de Sales fins a l'ermita dels sants Just i Pastor, passant per la capella del Carme de les monges carmelites vedrunes. Finalment, a Amer, cal contemplar el monestir-parròquia de Santa Maria, l'església de Sant Agustí de Lloret Salvatge, la capella de Sant Marçal del Colomer, l'ermita de Santa Brígida, la parròquia de Sant Climent i les capelles de la Mare de Déu de la Pietat i de Sant Genís Sacosta. Es tracta d'un conjunt de monuments, molts dels quals d'una època en què Catalunya va ser primer cristiana que catalana, com el bisbe gironí Francesc Pardo va recordar fa poc.

LA CERDANYA

erola simon

«Barceloní, cap de tupí!» | Recentment s'ha publicat a la Seu d'Urgell –sí, demarcació de Lleida però molt veïns nostres– un llibre titulat *Comarques oblidades*. Carles Gascón, l'autor, hi recull una sèrie d'articles publicats a *La Vanguardia* els anys 1890 i 1891 per Josep Zulueta i Gomis, advocat barceloní, diputat a Corts, molt vinculat a les comarques pirinenques de l'Alt Urgell i la Cerdanya. Els articles giren entorn de l'abandó general en què es trobaven les comarques de la conca alta del Segre. Els seus comentaris, però, no es quedaven només en la descripció i la denúncia, sinó que també proposava solucions innovadores i de futur, algunes de les quals van acabar quallant, com és el cas de l'explotació de la llet de l'Urgellet i la Cerdanya a través de la Sociedad Cooperativa de Lechería, avui coneguda com a Cooperativa Cadí, la central lletera més antiga de l'Estat.

De la sèrie d'articles, dos estan dedicats exclusivament a la comarca de la Cerdanya. Zulueta hi evoca els records i impressions recollides quan de nen, posem pels volts dels 70 del segle XIX, hi estiujejava amb la família, i els compara amb la comarca que coneixia, de final de segle. Ens parla amb una vivacitat i color espatarrants

de com va evolucionar el transport del trajecte Barcelona-Puigcerdà, de com es va sanejar la vila amb l'establiment de la colònia barcelonina, del luxe, de les viles d'estiueig i dels comerços de faramalla. Recorda amb nostàlgia els carrers bruts i la gent ruda d'aleshores. Ens descriu la pinta i vestimenta dels homes i dones sortint de missa, el mercat, les danses al so de la tenora, i els nens sense vergonya cridant als primeríssims estiuejants perduts a Cerdanya: «Barceloní, cap de tupí!».

Recomano amb entusiasme la lectura d'aquest recull d'articles. Tot aquell que conegui poc o molt la Cerdanya s'adonarà ràpidament de la vigència que encara tenen moltes de les reflexions que Zulueta feia a final del segle XIX sobre el desenvolupament econòmic i el model de progrés d'unes comarques excèntriques, desconectades, frontereres i amb uns atributs naturals que les fan boniques i dures.

Forfets d'estiu | Amb l'arribada del bon temps i la desaparició definitiva de tot rastre blanc a la muntanya, la indústria de l'esquí adapta les seves infraestructures a la pràctica de mil i una activitats més o menys «extremes» i més o menys imaginatives. L'objectiu és poder explotar els equipaments més enllà de l'hivern i rendibilitzar les inversions. Sense cap intenció de posar en qüestió aquestes pràctiques turístiques i empresarials, voldria fer una petita reflexió sobre el model d'oci que promouen: activitats programades, materials llogats, aventura a tant l'hora, temps limitat de gaudiment, forfets, tarifes i descomptes amb carnet jove, talment es tractés d'un parc d'atraccions on la muntanya en fos purament i simplement l'escenari. Jo ja entenc que el sector turístic se les empesqui totes per inventar l'oferta més trencadora i original i així continuar fent bullir l'olla, però ¿no genera tot plegat una excessiva dependència de l'oci organitzat? Té aturador, aquesta tendència? Ens convertirem en un parc d'atraccions? I que consti que m'ho miro des del cantó del consumidor.

EL RIPOLLÈS *ramon alabau*

La Biblioteca, llum i ombres | El món de l'art és capriciós. Un bon dia, allà on regnava assenyada la imitació va imposar-se vanitosa l'originalitat, la utilitat va ser substituïda per l'esnobisme i la gratuïtat. Eren els imperatius de la modernitat i la bellesa va esdevenir relativa, efímera, transitòria. Avui comprem noms i no obres, venem xefs i no plats.

La nova Biblioteca Lambert Mata és colossal, espectacular, lumínica. Tanmateix hi descobrim ombres; massa sovint, tot invertint la immarcescible saviesa dels clàssics, el bosc ufano oculta la singularitat dels arbres. L'efecte lupa no enganya: palanganes d'aigua i humidificadors improvisats, per evitar que els llibres, tot remembrand el seu passat arbori, s'esfullin; una espasa de Dàmocles líquida sobrevolant amenaçadorament les rengleres dels incunables atemorits; un mobiliari inadequat perquè els estudiosos puguin treballar-los acuradament i còmoda; DVD que ballen sols en lleixes desmesurades; errors ortogràfics als vitralls que desafien l'ortodòxia en l'àmbit on regnen les paraules; infraestructures per als més menuts que han hagut de ser degudament rectificades; la qüestió de l'escalfament, qüestionada; la de la neteja, tot un problema...

«La imaginació al poder», vam somniari desperts el maig del 68, però no hem d'oblidar que els francesos anomenen a la imaginació *la folle du logis*, 'la boja de la casa'.

Places, espais habitables | Amb el nom d'*àgore*, aquesta era la seva finalitat: ser un espai de coincidència, de diàleg, de controvèrsia. Ara les anomenem *places*, el ciment i el ferro han acabat desterrant-hi tot vestigi natural, l'absència de seients les converteix en indrets de pas, i només a l'estiu les terrasses els donen una fugaç nota de color.

A Ripoll, la plaça de Sant Eudald és com un gran tambor de pedra on ressonen els passos apressats dels vianants. Els veureu vorejar-ne la circumferència, gosar alguna tangent ocasional, evitar-ne el centre, on encara perviu l'espectre del fanal talat, no fossin un blanc fàcil per a impossibles franciradors apostats als teulats.

Hem d'exigir a les institucions que basteixin espais més habitables amb els nostres diners, però tots plegats hauríem de recuperar actituds malauradament periclitades. Necessitem realment llocs d'aplec i xerrera? No demanem més aviat passadissos per guanyar temps, vies ràpides per poder fugir? Cada època té els seus ritus i ara la dialèctica la practiquem, si arribem a fer-ho, reclosos, confortablement atrinxerats al voltant del ciclop de les mil cadenes que ens va abocant la seva ració diària de notícies amb la data de caducitat incorporada.

